

Določanje Boltzmannove konstante

Samo Krejan

maj 2025

1 Uvod

Boltzmanova konstanta k_b je ena izmed najpomembnejših konstant v fiziki. Mi smo jo določali na podlagi diskusije o tokovih znotraj bipolarnega tranzistorja ($n - p - n$). To so najbolj osnovni tranzistorji sestavljeni iz dveh $p - n$ stikov.

Naš bipolarni tranzistor ima tri kontakte imenovane kolektor, emitor in baza. V vaji kolektor in bazo kratko sklenemo in merimo kolektorski tok I_c v odvisnosti od napetosti med bazo in emitorjem U_{BE} . Tevretična napoved te odvisnosti je podana z Ebbbers-Mollovo enačbo:

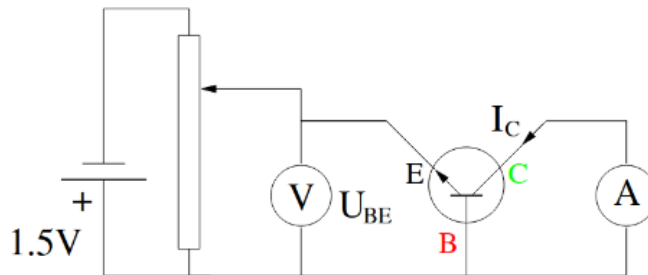
$$I_c(T) = I_s(T) \left[\exp\left(\frac{e_0 U_{BE}}{k_b T}\right) - 1 \right],$$

kjer je e_0 osnovni naboj, T temperatura in $I_s(T)$ velikost nasičenega toka v zaporni smeri.

Ker že v naprej vemo, da je Boltzmannova konstanta izredno majhna, vemo, da bo eksponent izredno velik in lahko *pozabimo* na -1 saj je efektivna napaka zaradi tega manjša od procenta. Tako dobimo poenostavljeno enačbo 1:

$$I_c(T) = I_s(T) \exp\left(\frac{e_0 U_{BE}}{k_b T}\right), \quad (1)$$

Pri eksperimentu smo nadzorovali napetost med bazo in emitorjem s pomočjo baterije in variabilnega upora glej vezje 1, temperaturo pa smo nadzorovali s pomočjo Dewarjeve posode z vodo.

Slika 1: Skica vezja, uporabljenega skozi celotno vajo (vir: navodila)

2 Potrebščine

- bipolarni n-p-n tranzistor tipa BC182B,
- potenciometer in baterija (1,5 V),
- multimeter (Votcraft 870) in namizni multimeter (SigLent SDM 3065X), žice,
- termometer, Dewarjeva posoda, grelec vode in izdelovalec ledu,
- prenosnik z ustrezno programsko opremo.

3 Naloga

1. Izmerite odvisnost kolektorskega toka I_c v odvisnosti od napetosti U_{BE} pri temperaturah: 15, 35 in 55 stopinj.
2. določite razmerje e_0/k_b
3. Izmerite temperaturno odvisnost kolektorskega toka tranzistorja od temperature pri napetostih U_{BE} : 0,5 in 0,58 volta.

4 Rezultati in analiza